

La Espero

2008:2

Barn på Bona Espero lär sig trädplantering.

Här talas esperanto

Esperanto är tänkt som ett "allas andra språk" och talas därför i hela världen. Men det finns också platser där ovanligt många talar esperanto.

Bona Espero är ett hem och en jordbruksskola för fattiga barn i Alto Paraíso, Goiás, Brasilien. Det grundades 1957 som en kursgård för esperanto. Föräldralösa och fattiga barn i närheten sökte sig snart till Bona Espero, som kom att bli ett skolhem.

Förutom de vanliga ämnena lär barnen sig esperanto och odling. Från 1974 bor Giuseppe och Ursula Grattapaglia på Bona Espero och leder arbetet. Barnen har goda chanser att prata esperanto med volontärer från hela världen.

På sidan 4 kan ni läsa mer om Bona Espero. Bengt Nordlöf utmanar oss också att skapa en plats där esperanto talas i Sverige.

Informationsnummer

Det här är ett informationsnummer av La Espero Svenska Esperantotidningen.

Vanligtvis är tidningen till största delen på esperanto, men just det här numret är till största delen på svenska, för att du som ännu inte har lärt dig esperanto skall få möjlighet att få reda på mer om språket och om rörelsen och kulturen kring esperanto.

Välkommen som läsare!

Esperanto - ett levande språk

Esperanto publicerades 1887 av ögonläkaren Ludwik Zamenhof i Warszawa. Det är tänkt som ett hjälpmedel för kontakter mellan olika folk som man kan lära sig vid sidan av sitt modersmål för att möjliggöra internationell kommunikation på ett rättvist sätt.

Men kan man förresten skapa ett språk? Är det någon skillnad på "naturliga" språk och planspråk? Finns det förresten naturliga språk, eller är svenskan och norskan också skapade av människor?

Finns det slang och fackterminologi på esperanto?

Dessa frågor kan ni läsa mer om på sidan 7.

LA ESPERO

Organ för Svenska Esperantoförbundet

ISSN 0014-0694
Aprilo 2008 • 96-a jarkolekto
Fondita en 1913

Redaktion: Leif Nordenstorm och Olof Pettersson

Frågor om prenumeration o. dyl:

Esperanto-Centro, Vikingagatan 24,
113 42 Stockholm, tel. 08-34 08 00

E-post: esperanto@globalnet.net

Ansvarig utgivare: Leif Nordenstorm

Utformning: Omnibus Typografi & Leif Nordenstorm

Tryck: Al-fab-eto, Skövde

Prenumeration 2008: 200 kr.

Prenumerationsavgift för *La Espero* ingår i medlemsavgiften. Postgiro 20 12-3, Esperantoförbundet.

ESPERANTOFÖRBUNDET

Adress: Esperanto-Centro,
Vikingagatan 24, 113 42 Stockholm,
tel. 08-34 08 00

E-post: sveda@esperanto.se

Nätsida: www.esperanto.se

Öppettider: Esperanto-Centro har flexibla öppettider dagtid. Ring i förväg!

Postgiro: 20 12-3, Esperantoförbundet

Medlemsavgift 2008:

Direktansluten medlem 200 kr.
Ungdomsmedlem (max 20 år) 100 kr. Medlemmar under 30 år är samtidigt medlemmar i SEJU, Sveriges Esperantisters Ungdomsförbund.
Hel familj 300 kr (inklusive ett exemplar av *La Espero*.
Tilläggs exemplar kostar 100 kr/år).

ESPERANTOFÖRLAGET

Adress: Masthuggsliden 1, 413 18 GÖTEBORG
Postgiro: 578-5 **Nätsida:** www.algonet.se/~eldona/
E-post: eldona@telia.com **Telefon:** 031 - 12 05 94.

ESPERANTOGÅRDEN

Adress: Esperanto-Gården, 680 96 Lesjöfors,
Nätsida: www.e-g.se **E-post:** egarden@esperanto.se
Telefon: 0590-309 09

Manus till La Espero

sänds till Leif Nordenstorm, Järnvägsgränd 11
961 76 Boden, tel. 0921-123 54
e-post: esperanto@globalnet.net

	Stoppdatum	Utkommer senast
Nr 1	15 januari	15 februari
Nr 2	28 februari	30 mars
Nr 3	30 april	31 maj
Nr 4	15 augusti	15 september
Nr 5	30 september	31 oktober
Nr 6	31 oktober	30 november

Utgivningsplanen är preliminär. Den som har brådskande information som måste komma ut senast ett visst datum bör ta kontakt med redaktören i god tid innan.

NI PREZENTAS

Roland Lindblom

Kie vi naskiĝis?

En la metilernejo de Alingsås. Tio estas fakte ŝerco. En la akuŝejo, kiu poste fariĝis metilernejo estas la vero.

Kie vi loĝas?

Post Alingsås mi translokiĝis al Trollhättan, Nynäshamn kaj Haninge. En ĉiuj ĉi lokoj mi gvidis Esperanto-kursojn kaj fondis Esperanto-klubojn.

Pri kio vi laboris?

Mi estis telefoninĝeniero ĉe Televerket, kaj poste loĝis en ĝia centra oficejo. Nun mi estas pensiulo.

Kiujn interesojn vi havas krom Esperanto?

Muzikon. Mi ludis trombonon kaj basviolonon en orkestroj en Alingsås kaj en Nynäshamn.

Ĉu vi havas familion?

Mi havas familion. Mia edzino Boomee, korea esperantistino, mortis antaŭ kvar jaroj.

Mi havas du filojn kaj unu filinon. La filino Stella estis aktiva esperantistino.

De kiam vi interesiĝas pri Esperanto?

Deksesjara mi partoprenis vesperan kurson pri la Germana. Du partoprenantoj estis esperantistoj. Ili montris al mi La Esperon kun multaj korespondpetoj. Post kvar monatoj mi ekkorespondis kun japano. Post ses monatoj mi mem gvidis kurson pri Esperanto.

Ĉu vi havis aŭ havas iujn taskojn en la Esperanto-movado?

Mi estis prezidanto de Sveda Esperanto-Federacio dum du periodoj de sume 14 jaroj. Nun mi estas anstataŭanto en la estraro.

Mi estis ankaŭ estrarano en UEA. 18-foje mi reprezentis SEF-on en la komitato de UEA.

Dum kelkaj jaroj mi prizorgis librovendadon kaj aliajn aferojn en EsperantoCentro en Stokholmo.

Nun mi prizorgas la vendadon de la starto-pakaĵojn por interesitoj. Mi klopodas persone kontaktiĝi kun la mendintoj. Interese estas ke la tipa mendinto de starto-pakaĵo estas 21-jara universitata studento, kiu konas neniu esperantiston, sed trovis informojn pri esperanto en interreto.

Kiu estas via preferata libro en Esperanto?

Temas pri lingvistika libro el la 1910-aj jaroj: "Historio kaj teorio de ido" de rusa profesoro Kotzin, kiu montras kial Esperanto funkcias pli bone ol aliaj artefaritaj lingvoj.

Cetere mi ŝatas ĉiujn lingvojn kun bona lingvo. Ne gravas ĉu ili estas novaj aŭ malnovaj.

Telefone intervjuis:
Leif Nordenstorm

Kära vänner!

Så var det dags för ett till nummer av La Espero. Det här är ett informationsnummer med de flesta artiklarna på svenska. Det är tänkt som information för dig som ännu inte vet så mycket om esperanto.

Samtidigt har även vana esperantister nytta av att läsa om esperanto på svenska. Vi behöver träna oss i att berätta om esperanto för svenskar.

Jag brukar ofta stöta på människor som vill veta mer om esperanto. Då är det viktigt att veta vad man skall börja berätta om.

Esperanto är ju så mycket. Det är själva språket och den enkla och geniala grammatiken. Det är idén om att rättvis kommunikation är en väg till fred och vänskap mellan folket.

Dessutom är det esperanto-kulturen och esperanto-litteraturen och all nytta och glädje man har av att kunna esperanto idag. Och alla vänner världen över man har fått genom esperanto. Och mycket mycket mer.

Er redaktör

Mer angeläget än någonsin tidigare

Esperanto är ett internationellt språk. Tanken med esperanto är att det inte ska vara någons modersmål, utan ett språk som alla kan använda sig av på lika villkor.

Det ska uppmuntra till internationella kontakter utan att ersätta andra språk. Esperanto har funnits och använts i över hundra år. Idag finns talare spridda över hela världen.

Ett språk för gemenskap

Esperanto skapades ursprungligen av ögonläkaren Ludvig L. Zamenhof under slutet av 1800-talet. Han växte upp i den polska staden Bialystok, där det fanns folkgrupper som talade olika språk. Ofta uppstod missförstånd och oenighet mellan grupperna. Detta gav honom idén att skapa ett gemensamt språk för att minska motsättningarna.

Under täcknamnet Doktoro Esperanto – en doktor som hoppas – gav han 1887 ut några små häften som förklarade hur hans nya språk var uppbyggt. Han kallade språket för *La Internacia Lingvo*, det internationella språket, men det namn som kom att fastna i folkmun var Esperanto. Språket spreds snabbt över världen. Bara några år senare hade det nått Australien. Nästan lika tidigt, 1891, bildades den första esperantoföreningen i Sverige.

Ett levande språk

Talare i hela världen har sedan dess använt och utvecklat språket. Idag är esperanto ett rikt och levande språk som används till både vetenskap, poesi och vardagliga samtal. Det finns ungefär 40 000 böcker och ett hundratal tidskrifter utgivna på esperanto. Det finns också radiokanaler och naturligtvis många Internetsidor och e-postlistor.

Det är svårt att ge någon exakt siffra över hur många som talar esperanto. Inget folk har esperanto som modersmål. Däremot har uppskattningsvis ett eller ett par tusen personer i världen vuxit upp i familjer där man talat esperanto hemma. Utöver dessa finns kanske hundratusen som har esperanto som andraspråk och några miljoner som bekantat sig med språket i olika utsträckning.

Esperantoförbundet

Svenska Esperantoförbundet är till för dem som talar eller vill stödja språket esperanto. Esperantoförbundet främjar användandet av esperanto och sprider information om språket. Förbundets vision är att alla ska ha esperanto som andraspråk.

Esperantoförbundet bildades 1906 och är religiöst och partipolitiskt obundet. Idag har förbundet ungefär femhundra medlemmar och några lokalföreningar. Det finns också ett ungdomsförbund. Arbetet är helt ideellt och finansieras av medlemsavgifter och donationer.

Vad gör

Esperantoförbundet?

Verksamheten kan sammanfattas i tre punkter: Information, undervisning och användning. Förbundet sprider information om språket och esperantorörelsen genom att delta på mässor och andra evenemang med språkanvändning. Lokalföreningarna står för merparten av undervisningen, i form av kurser och föredrag. De ordnar också medlemsträffar där man umgås och pratar med varandra, både på esperanto och på svenska.

Esperantoförbundet ger också ut medlemstidningen *La Espero* 6 gånger per år. I den kan man läsa om aktuella händelser inom esperantorörelsen i Sverige och utomlands. Det finns också intervjuer, artiklar om språkfrågor och recensioner av nyutkommen litteratur på esperanto.

En internationell rörelse

Vid sidan av Esperantoförbundets verksamhet finns vandrарhemmet Esperantogården i Lesjöfors i Värmland. Där ger man kurser i esperanto varje sommar. Deltagarna kommer ofta från flera olika länder.

Svenska Esperantoförbundet är anslutet till det internationella esperantoförbundet *Universala Esperanta Asocio*, UEA, som har medlemmar från mer än hundra länder. Varje år arrangerar UEA en världskongress, som hålls på olika platser från gång till gång. Under kongressen ordnas föredrag och kulturevenemang, men också utflykter och studiebesök i värdlandet.

Böcker, e-böcker och tidskrifter

Esperantos litteratur ges ut i alla världens hörn, ofta på mycket små förlag. Noveller, poesi och korta romaner överväger. Översättningar av klassiker från olika språkområden spelar en viktig roll vid sidan av originallitteraturen.

Några författare

Några av dagens lättlästa författare har anknytning till Sverige. Sten Johansson skriver korta berättelser eller noveller och översätter klassisk svensk litteratur till esperanto, och Det finns också översättningar av bl.a. Astrid Lindgrens böcker till esperanto.

I esperantos litteraturhistoria finns t ex författarna Julio Baghy och Kálmán Kalocsay från Ungern, som utvecklade esperantos poesi och novellkonst i mellankrigstiden, och den blinde författaren Vasilij Erosjenkos berättelser från resor i Japan och Sibirien under samma period. William Auld, skotsk författare, har nämnts som esperantos kandidat till nobelpris för sitt diktverk "La infana raso" (Barn-rasen).

På fackområden kan nämnas Ivo Lapenna med verk i juridik, retorik och esperantos historia, och Humphrey Tonkin med debatter och språkvetenskap. I esperantos tidiga år verkade Ludoviko Lazaro Zamenhof som brevskrivare och debattör.

Kurser och läroböcker

Det finns de som lärt sig esperanto på en vecka, i ett pyttelitet häfte "Nyckel till esperanto" - men de flesta behöver mer tid och mer material.

Vissa terminer har universiteten i Stockholm och Umeå kurser i esperanto.

På sidan 8 i den här tidningen kan man läsa om hur man beställer ett s.k. startpaket.

Internet-kurs, brevkurs

Den bästa Internet-kursen hittar man på www.lernu.net, och den är gratis. Den finns på många språk, inklusive svenska. Kontakta Esperantoförbundet om du börjar på den!

Skolhemmet Bona Espero i Brasilien

Esperanto är tänkt som ett "allas andra språk" och talas därför i hela världen. Men det finns också platser där ovanligt många talar esperanto.

Bona Espero är ett hem och en jordbruksskola för fattiga barn i Alto Paraíso, Goiás, Brasilien. Det grundades 1957 av sex esperantister: Arthur Velloso, Renato Diniz, Neuza Esteves de Araújo, Elisabeth Pointcaré, Inês Nunes de Andrade och Camélia Gomes da Silva. Från 1974 bor Giuseppe och Ursula Grattapaglia på Bona Espero och leder arbetet. Bona Espero använder esperanto som internationellt kommunikationsmedel.

Syfte

På Bona Espero arbetar esperantister med att undervisa och ta hand om barn, en del föräldralösa, andra barn som har haft svåra uppväxtförhållanden. Barnen får gå i skola. Bona Espero drivs tack vare ekonomiskt understöd från esperantister i olika länder. Flera Rotary-klubbar har också bidragit till Bona Espero. Den brasilianska staten har begränsat sitt stöd nästan enbart till nästan kostnadsfria leveranser av elektricitet. Dessutom avlönas lärarna av staten.

Barnen lär sig alla ämnen som normalt förekommer i skolor i Brasilien. Dessutom ingår odling (se nedan) och esperanto, som man får använda med de esperantister som arbetar som volontärer på Bona Espero.

Tack vare många engagerade människor, har redan mer än 400 barn undervisats under årens lopp, och nästan 20 av dem undervisar nu i småstäderna i grannskapet som utbildade lärare.

Odlingar på Bona Espero

På Bona Espero lever man vegetariskt. De huvudsakliga beståndsdelarna i den vardagliga kosten är ris, spagetti eller grönsakssoppa, bönor eller sojaböner tillsammans med andra grönsaker och frukt. Också mjölk och ost återfinns på menyn varje dag för att tillförsäkra barnen tillräckligt mycket proteiner.

På skolans odlingar producerar man själv bara småskaligt de grönsaker man själva behöver på hemmet, eftersom marken inte är lämplig för kommersiell odling. Jordbruket, som

nästan förser de 36 innevånarna med all mat de behöver, bedrivs miljövänligt. Man använder organiskt gödsel vid odlingen av grönsaker och trädfrukter. Man använder inte kemiska bekämpningsmedel mot skadeinsekter. Alla fåglar och andra djur som bor i trädgården löser de problemet och de belönas med de frukter och grönsaker som växer i trädgården.

Historia

Skolhemmet ligger på en högslätt i centrala Brasilien nära den lilla staden Alto Paraíso, i ett miljöskyddat område, där man har upprättat nationalparken Chapada dos Veadeiros på en höjd av 1212 meter. Tanken var från början att man skulle starta ett internationellt esperantocentrum, där man skulle undervisa i esperanto. Redan från början gav man utbildning till barnen i grannskapet, och efter kontakter med Justitiedepartementet, har man börjat undervisa och hjälpa barn som har blivit misshandlade.

Byggnader

När grundarna kom hittade man ruiner av byggnader, som senare reparerades av Giuseppe och Ursula. Tidigare hade en tysk geograf bott på platsen. Han hade undersökt Regionen Goiás och lämnat huset när han var klar med sitt arbete. De huset var under 30 år, bostad, skola, matsal och kök.

1989 beslutade styrelsen att man skulle bygga en verkstad för att lära barnen handarbete och att reparera fordon. Bidrag till bygget har kommit från Tyskland, Frankrike, Brasilien och Kina.

Internationell hjälp

När Giuseppe och Ursula kom till Bona Espero verkade hemmet enbart med hjälp av pengar från de människor som bodde där. Efter det har bidrag kommit främst från Frankrike, Tyskland och Japan. Många volontärer har arbetet på platsen.

Den polske filmaren Roman Dobrzynski har spelat in två filmer om Bona Espero. Han håller också på med en bok om skolhemmet.

Leif Nordenstorm

Esperantogården i Lesjöfors: Skulle du våga ta steget....?

Brasilien har sitt Bona Espero. Sverige har EsperantoGården. Bengt Nordlöf har en utmaning till oss svenska esperantister.

Det är kanske förmåtet att fråga andra, innan man själv ens har svaret klart. Men frågan är:

– Skulle DU våga ta steget, att flytta till Lesjöfors?

Som jag ser det förhåller det sig så här: Vi är många esperantister, inte bara i Sverige utan i Norden, och kanske i Europa, som nått mogen ålder och har pension. Och som bor lite för glest spridda för att ha riktigt stadigare utbyte av vår gemensamma kultur.

I Lesjöfors finns vår gemensamma Esperanto-Gården, med klubblokaler där vi kunde träffas så ofta vi ville, ordna program så ofta vi ville.

Vi kunde laga mat gemensamt, om vi ville, när vi ville. Där kan man också bo billigt, kanske billigare. Där finns lediga hyreslägenheter, bostadsrätter, villor (som är mycket billiga) eller rum att hyra, möblerat eller omöblerat!

Vad som saknas i Lesjöfors är arbetsplatser, och det är ortens största problem. Lönearbete alltså. Sysselsättning i form av ideellt arbete kommer väl alltid att finnas, efter vars och ens önskan, behov och förmåga..

För dem som inte vill flytta permanent finns rika möjligheter till ferie där. EsperantoGårdens ledning har funderingar på att ställa i ordning enklare campingmöjligheter så att man kan ställa upp husvagn eller husbil någorlunda bekvämt. Det finns många esperantister med husbil, bara i Frankrike! Vi ser dem på alla kongresser.

Och det finns möjligheter att tälta i "vildmarken" som alternativ till grasmatta. Vilket äventyr, kanske särskilt för storstadsbarn och ungdomar. Lesjöfors kan kanske bli ett internationellt sommarviste för esperantister.

Men det finns ju en vinter också.

Skidturer behöver inte fortsätta till fjällvärlden, såvida inte det värsta händer med klimatet. I Lesjöfors finns både elljusspår för längdåkning och en bra slalombacke, med en lift som vi kan ha tillgång till.

För min del trivs jag dåligt i vinter mörker och kyla. Reser vintertid gärna till ljus och värme. Och har upptäckt att det finns två sorters resmål för

Fortsättning på sidan 5.

Sommarmöte i Västerås

Mellan den 11-e och 14-e juni äger festivalen "Vattendraget" rum i Västerås. Under ledning av Wim Posthuma kommer esperantister att närvara och med hjälp av utställningar, en språkkurs och andra publikdragande arrangemang ge esperanto ett ansikte. Det finns möjlighet att övernatta på campingplatsen i närheten (googla på "mälarcamping"). Själva festivalen är gratis.

Mångkulturell konsert i Västerås

Direkt efter festivalen Vattendraget i juni arrangeras även en konsert den 15:e juni med musik från hela världen i Västerås vackra konserthus. En gränslös och kommunikativ konsert med många infallsvinklar på bl a ryska, ukrainska, tyska, norska, danska, spanska, franska, engelska, svenska, dalska, svahili, något språk från Ghana och... esperanto. Spelmannen Mehdi Martin Strid från Stora Tuna, tillsammans med La Perdita Generacio, Jomart och Natasha och Carina från Kazakstan möter Kaj Stridell från Surahammar och Kim J Henriksen med vänner från Köpenhamn. Biljetter finns att köpa redan nu hos www.ticnet.se, och kostar endast 145 kr. SEF- och SEJU-medlemmar får dessutom vid ankomsten viss rabatt.

Fortsättning från sidan 4.

vintersemester i värmen. De platser som helt saknar esperantister. Och andra, där också lokala likasinnade, alltså "samideanoj", lever. Jag väljer förstas de senare platserna.

Möjligheterna är gränslösa. Och visst är väl tanken kittlande, att göra något ännu bättre av resten av livet.

Självt har jag billig och bra lägenhet i Stockholm och ett fint fritidshus i födelsebyn i Dalarna. Och jag har ännu kvar min biodling. Så visst tvekar jag. Men: låt oss träffas i Göteborg, någon gång under kongressen. Vi som kan tänka tanken, utan att ännu veta svaret på frågan om vi vill och vågar ta steget...

Bengt Nordlöf

Eftermiddagskaféer i Katrineholm

På Kulturhuset Ängeln i Katrineholm berättade Agneta Emanuelsson om esperanto 27 februari. Det var ett i raden av eftermiddagskaféer. Vid sju tillfällen under våren arrangerar vi eftermiddagskaféer med underhållning av olika slag. Kaféerna är alltid på onsdagar kl 14.

Esperanto på lajv

Lajv, eller levande rollspel, är en form av friformsteater som utspelar sig helt utan publik med samtliga närvarande deltagande i skådespelet.

Under lajvarrangemanget Ett kall till Härnedal som utspelade sig i en fiktiv medeltida miljö i Tumba, använde några deltagare esperanto för att krydda sina utländska roller.

Experimentet visade sig lyckat och planer att utveckla det finns.

Ekspresso, N-ro 5, 2007

21-åringar gillar esperanto

Esperantoförbundets startpaket innehåller en bra lärobok, "Jen nia mondo". Den har dialoger mellan Petro och Helena vid kaffebordet, på utflykt, i affären. Varje kapitel har förklaringar, ordlista och övningsexempel. Boken kan användas vid självstudier, på bussen eller som material i en studiecirkel. Läs mer om startpaketet på sidan 8.

Roland Lindblom som organiserar utskicket av startpaket säger att den typiske beställaren är en 21-årig student på något av våra universitet. Han eller hon känner ingen som kan esperanto, utan har hittat information om språket på Internet.

700 böcker i Göteborg

Kanske ditt lokala bibliotek har böcker på esperanto. Fråga! Vare sig svaret blir ja eller nej, så kan du fjärrlåna böcker på esperanto från Göteborgs stadsbibliotek som har 700 titlar. Du kan också föreslå att ditt lokala bibliotek köper in böcker.

Sök stipendium

Sök Märtha Andréassons stipendium!

Märtha Andréasson var en eldsjäl inom esperantovärlden. Hon var bosatt och verkade i Göteborg, och satt med i styrelserna för både SEF och Esperantogården. Märtha var även en av de drivande krafterna bakom Göteborgs ansökan om UK 2003. När Märtha gick bort den 8:e maj 2000 var det en stor förlust för esperantorörelsen.

I samband med Märthas begravning skänktes medel till SEJU, enligt Märthas önskan. Hon ville att dessa pengar skulle användas för att ge ungdomar möjlighet att resa utomlands för använda och förbättra sina kunskaper i esperanto, för att därigenom öka sin kännedom om och förståelse för människor från andra kulturer och språkgrupper.

För uppfylla Märthas önskan har SEJU därför instiftat Märthastipendiet, som delas ut en gång per år till ungdomar som reser på esperantoarrangemang runt om i världen. <http://www.tejo.org/seju/martha.shtml>

Böcker på esperanto kan beställas från

Esperantoförlaget

www.algonet.se/~eldona/

Universala Esperanto-Asocio

www.uea.org

Översättning av Zamenhofbok

Finska kulturfonden bekostar en översättning av boken "Doktor Zamenhof och det internationella språket" till finska. Boken är skriven av Leif Nordenstorm och Christer Lörnemark. Den utkom på svenska 2007 och nu står alltså finska i tur. Doktor Zamenhof är alltså esperantos skapare.

Regionparlament i Schweiz

Tack vare en kampanj från Schweiziska esperantoförbundet har 27 parlamentsledamöter i kantonen Neuchâtel skrivit under en motion till stöd för esperanto. Visserligen är det en motion som bara i allmänna ordalag uttalar sitt stöd för esperanto, men Mireille Grosjean, en av förbundets ordförande, menar att motionen - vare sig den blir antagen eller inte - kommer att ge esperanto bra publicitet.

400 000 polacker får kursskiva

I september 2008 kommer alla läsare till rikstidningen Gazeta Wyborcza i Polen att få en CD-skiva med en esperantokurs och en ordentlig presentation av esperanto-rörelsen. Skivan har beställts av staden Bjalistok, staden där esperantos skapare föddes. Den produceras av E@I (ikso.net) och bekostas av staden. Utgivningen är en del av en stor informationskampanj i samband med att världskongressen Universal Kongreso de Esperanto äger rum i Ludwik Zamenhofs födelseort 2009.

www.liberafolio.org

332 studenter i Korea läser esperanto

Under 2008 har 332 studenter i Korea börjat läsa esperanto.

Man kan studera språket på tre olika universitet i landet: Koreas

främmandespråkliga universitet i städerna Seoul och Yongin, Universitetet Dankook i Seoul och Chonan och Universitetet Wonkwang i staden Isan.

Efter avslutade studier får studenterna betyg av universiteten och ett vackert diplom av Korea Esperanto-Asocio.

Under lektionerna får studenterna träna det talade språket genom att tala med esperantister i andra länder med hjälp av Skype.

184 böcker 2007

Under år 2007 presenterades 184 nya böcker på Esperanto under rubriken "Laste aperis" i tidskriften "Esperanto". Det är något färre böcker än vanligt, men å andra sidan är många av de här böckerna tjockare än vanligt. Sammanlagt omfattar de 31183 sidor.

Den mest aktive förläggaren är Stano Marcek i Slovakien, som har gett ut en lärobok på elva olika språk.

NEKROLOG

Claude Piron

Författaren Claude Piron avled 22 januari 2008 i Gland, Schweiz. Han föddes i Namur, Belgien, 1931.

Piron arbetade som översättare och sekreterare för FN i New York 1956-1961 och senare för Världshälsoorganisationen i Europa, Asien och Afrika.

Han var utbildad psykoanalytiker och psykoterapeut och arbetade med detta sedan 1994. Från 1973 till pensioneringen 1994 undervisade han i psykologi och pedagogik på Genève universitet.

Claude Piron blev esperantist 1942. Han var aktiv i UEA och ungdomsförbundet TEJO. 1958 var han med och grundade Esperantoklubben på FN i New York.

1976 utkom hans bästsäljare *Ĉu vi kuiras ĉine?* Det blev inledningen för en ny period när många romaner på Esperanto kom ut. Efter detta följde många andra böcker på Esperanto, både skönlitteratur och böcker om Esperanto som språk.

Claude Piron skrev också ett antal böcker på lätt språk för nybörjare.

Kurt Rodhin

Mortis en Skövde Kurt Rodhin, 100-jara. Li estis la plej maljuna esperantisto de Svedio kaj verŝajne unu de la plej maljunaj esperantistoj de la mondo.

Jam en junaj jaroj li interesiĝis pri esperanto. Multajn mondkongresojn li partoprenis. Dum lia lasta universala kongreso en Göteborg 2005, ĉinaj esperantistoj atentigiĝis pri li kaj raportis al ĉinaj gazetoj ke ili renkontis preskaŭ 100-jaran partoprenanton, kiu flue parolis la lingvon.

Li estis multjara membro de la klubo en Skövde, kies renkontiĝoj li regule vizitis. Dum multaj jaroj li estis kluba revizoro.

Börje Andersson

Jeremi Gishron

Forpasis pro koratako Jeremi Gishron el Jerusalemo en la aĝo 59.

Li postlasis edzinon kaj 4 infanojn: tri en Jerusalemo kaj unu en eksterlando.

Jeremi naskiĝis en Svedujo kiel kristano (Hans Henrikson). Li multe interesiĝis pri teologio kaj decidis judiĝi. Li fariĝis pia judo kaj elmigris Israelon. Lia nova hejmo estis Jerusalemo. Li estis edzo du fojojn.

Li verkis dekojn da broŝuroj en Esperanto, sveda, hebrea kaj angla lingvoj, precipe pri religiaj temoj, kaj ankaŭ kelkajn librojn. En la katalogo de UEA aperas 8 titoloj de liaj verkoj. Vi povas viziti la jenan retpaĝaron: <http://www.geocities.com/centrosivron/a-libro-01.html>

Jeremi havis multajn ŝatatajn temojn, inkluzive de verkado de kantoj en Esperanto, kantado kaj muzikludado, geografio (lia tiama profesio), religiaj studoj (Talmudo ktp, pri kio li multe okupiĝis dum la lastaj jaroj), Hilelismo, Homaranismo, teologio, desegnado de simboloj, kreado de lingvaj reformoj ktp.

Li senĉese serĉis novajn ideojn pro diversaj temoj kaj ne hontis publikigi ilin.

Li estis fervora "kredanta" Esperantisto kaj ofte ligis la ideojn de Zamenhof kun tiuj de judismo.

Li fondis en Jerusalemo Centron Sivron, kiu estis eta institucio servanta ĉefe por eldoni bulteneton kaj aliajn eldonaĵojn. Jeremi partoprenis kelkajn Universalajn Kongresojn de Esperanto.

Granda tragedio! Estu lia memoro benata!

Josef Schemer

Att översätta facktext och slang

Det går ofta bra att översätta en allmän text om man är någorlunda bekant med språken man översätter mellan. Facktexter kan däremot vara lite mer krävande eftersom det också förutsätter kännedom om speciella ord och uttryck inom ämnet som texten handlar om. Men det som gör ett språk levande och användbart i vardagen är till stor del en annan sorts speciella ord: slanguttryck och svordomar.

För att översätta en facktext är det bra att ha kännedom om ämnesområdet, men också om alltså vilka motsvarande fackord som används i språket man översätter till. I Sverige finns t.ex. Terminologicentrum TNC, som arbetar med att ta fram svenska fackord inom olika områden. Inom esperantorelsen finns ett slags informell motsvarighet i form av så kallade ämnesföreningar, *fakaj asocioj*, inriktade på specifika yrkes- eller intresseområden och med medlemmar från olika delar av världen, verksamma inom dessa områden. En av dessa organisationer är E@I, *Esperanto ĉe Interreto* eller *Edukaĉo ĉe Interreto*, som bland annat står bakom distanskurssajten *lernu.net*.

Förutom själva kurserna med interaktiva övningar, finns där även många användbara ordlistor indelade efter olika ämnesområden, inklusive förhållandevis nya begrepp med anknytning till datorer och Internet. Att *chatta* heter på esperanto *retbabil*, 'nätpåtal' och en *chat*, den virtuella plats där man utövar själva chattandet heter således *retbabilejo*.

Även mer vardagliga texter och skönlitterära verk kan innehålla dialektala uttryck och slang, som kan vara svårt att översätta. Lyckligtvis är esperanto ett levande språk även i det avseendet, och slanguttryck föds och utvecklas precis som i andra språk. Ord som *fek*, 'skit', *idioto* och *iru inferen*, 'dra åt h...e' finns såklart även i esperanto, och det norska ungdomsförbundet NJE hade härom året en tävling i att uppfinna nya svordomar och förolämpningar. Många av bidragen innehöll – kanske föga förvånande – könsord och ord för avföring. Inom det svenska ungdomsförbundet SEJU pågår sedan en tid tillbaka ett projekt att översätta replikerna från filmen *Fucking Åmål* till esperanto, vilket nyligen lyft fram förslag om ord som *karesumi* ('smekas') för hångla, *tuŝaĉi* ('beröra på ett dåligt sätt') för tafsa och *malaĉa* ('o-uselt') för coolt.

Än så länge saknas förslag på översättning av till exempel ordet *flöttig*. I sammanhanget, beskrivande en person, skulle jag själv nog föreslå *diketa*, 'småfet' eller 'mullig', men andra läsare kanske har bättre förslag?

Olof Pettersson

Esperanto: Likt eller olika andra språk

Är esperanto mest likt eller mest olik andra språk? Mest likt! Men det finns också drag som skiljer. Vad är förresten ett "konstgjort språk"?

Språktidningen som började komma ut 2007 är en intressant läsning för alla språktintresserade, men man måste läsa även den tidningen kritiskt. Ett exempel: i Språktidningen 2008-1, s. 61 skriver Tommy Lyxell att teckenspråk är ett "naturligt" språk till skillnad från esperanto och datorprogrammeringsspråk. Låt oss se närmare på det påståendet.

Naturligt eller kulturbundet

Vad är "naturligt"? Jo, det som kommer från naturen. Motsatsen är inte "onaturlig" utan snarare "kulturbunden", alltså det som kommer från den mänskliga civilisationen. I så fall är det lätt att inse att alla språk är kulturbundna. Man skulle kunna spekulera om hur olika språk har uppkommit under förhistorisk tid, men det skall vi inte göra här, men nog kan man utgå från att människor låg bakom språkens uppkomst. (I Bibeln kan vi för övrigt läsa om att det var Adam som gav namn åt alla djuren! Inte ens Bibeln påstår alltså att det var Gud som gjorde det.)

Under historisk tid kan vi se olika skriftspråk har skapats av det som tidigare räknades som dialekter av samma språk. Det var faktiskt först på 1500-talet när Sverige och Danmark fick var sin bibelöversättning som svenska och danska definitivt ansågs vara två olika språk och inte dialekter.

Ibland har enskilda personer haft ett stort inflytande när nya språk kommit till. En av de två norska språkformerna, nynorska, skapades av filologen Ivar Aasen och publicerades 1853. Nynorska baserades framför allt på västnorska dialekter.

Esperantos historia är förvånansvärt lik nynorskans. Ögonläkaren Ludwik Zamenhof publicerade esperanto 1887. Esperanto baserades dock inte på dialekter utan på flera olika språk. Cirka 75 procent av ordförråd kommer från romanska språk och latin, cirka 20 procent från germanska språk, främst engelska och tyska, och de övriga 5 procenten från grekiska, slaviska språk och andra språk. Esperantos grammatik är inspirerad av bl.a. engelska, latin, ryska och hebreiska.

Esperanto är för övrigt inte unikt genom att dess ord kommer från olika språk. I engelskans ordförråd är 28 % av orden franska, 28 % latin, 25 % fornengelska, fornordiska och nederländska, 5 % grekiska, 4 % av okänt ursprung, 3 % avledda från egennamn och 1 % från andra språk.

Unikt

Vad är det då som gör att man brukar säga att esperanto är ett ovanligt lättlärt språk? Något måste ju ändå skilja esperanto från de "etniska" språken.

1. Esperantos uttalslag som det stas. (I likhet med t.ex. finskan kan man alltid uttala ett ord rätt om man har lärt sig uttalsreglerna. Detta skiljer esperanto bl.a. från engelskan där uttal och stavning måste läras in separat.)

2. Esperantos verböjning är regelbunden. Alla verb är svaga, alltså som hoppa, hoppade, hoppat, inte som skriva, skrev, skrivit. (I det här avseendet liknar esperanto turkiskan, som dock har ett oregelbundet verb.)

3. Esperanto har ett rikt system med affix. *-ido* betyder t.ex. "avkomling, unge, ättling". Därför vet man att t.ex. namnen på alla djurungar bildas med *-ido*, t.ex. *katido* (kattunge), *hundo* (valp), *ĉevalido* (fö).

Här är tre exempel på att esperanto väljer den enklaste lösningen och undviker onödiga svårigheter som gör det svårare att lära sig ett visst språk utan att tillföra något.

Eftersom esperanto brukar kallas ett "konstgjort" språk, tror många människor spontant att esperanto är mycket olik andra språk. I själva verket är esperanto mycket likt de etniska språken.

Alla språk är konstgjorda. Inget är naturligt. Bättre är att kalla esperanto ett "planspråk", eftersom det skiljer sig från andra språk genom att vara så väl planerat.

Leif Nordenstom

BESTÄLL STARTPAKETET

Startpaketet innehåller allt du behöver för att kunna föra samtal med människor från främmande kulturer - eller för den delen bekanta - och läsa en vittfamnande samling litteratur, i översättning såväl som i original. I startpaketet ingår medlemskap i Esperanto-förbundet under beställningsåret (i december: nästa år). Du får bl. a. tidningen *La Espero* med artiklar både på esperanto och svenska. Priset för 4 böcker och medlemskap är 360 kronor. Porto tillkommer. Erbjudandet gäller bara för den som inte redan är medlem.

Adress: Esperanto-Centro,
Vikingagatan 24, 113 42 Stockholm,
tel. 08-34 08 00, sveda@esperanto.se

BÖCKER/LIBROJ

Doktor Zamenhof och det internationella språket

Utgiven av: Litera Turo i samarbete med SEF.
100 kr för ett ex. inkl porto;
160 kr för två ex. inkl porto;
200 kr för tre ex. inkl porto.
Köp flera och ge bort.

Vere aŭ fantazie

Fjärde upplagan av Claude Pirons bok med berättelser från olika delar av världen, på lätt esperanto, med stegvis ökande ordförråd.
Pris 180 kr

Vivo de Zamenhof

Ny upplaga av en klassiker av Edmond Privat, skriven kort efter Zamenhofs död. Zamenhofs liv, filosofi, ideer om språk och verksamhet. Den nya 6e upplagan, utgiven 2007, innehåller kommentarer av Ulrich Lins.
Pris 100 kr

Ordeno de verda plumo

Ett lexikon över författare som skriver eller skrivit på esperanto, av Josip Pleadin, utgivet 2006. Uppgifter om författarnas liv och produktion, om 900 författare.
Pris 360 kr

Vizito al la Centra Oficejo

I november 2005 gjordes en DVD-film (PAL, NTSC) under öppet-hus-dagen på UEA-s kontor i Rotterdam, 24 minuter lång.
Pris 160 kr

Brevmärken

UK Rotterdam 2008, 19-26 juli
Skaffa brevmärken för nästa års kongress nu.
Pris 15 kr för en karta om 12 märken

Priserna är inkl moms. Porto tillkommer (med undantag av första boken).

Beställningsadress: Esperantoförbundet, Vikingagatan 24, 113 42 Stockholm.
Telefon: 08-340800.
E-post: kaisa@esperanto.se

Välkommen till sommarkurs på EsperantoGården

När? 6 – 13 juli 2008
Var? EsperantoGården i Lesjöfors i Värmland.
Adress: EsperantoGården, Stiftelsevägen 1,
680 96 Lesjöfors
Tel: 0590-30909
Hemsida: www.e-g.se
Mail: egarden@esperanto.se

Hur hittar jag? Flyg – Till Karlstad - Därifrån buss.
Tåg - Till Kristinehamn Därifrån med buss
Linjebuss – Till Kristinehamn eller Filipstad, sedan buss.
Veckoslutsbuss - Till Filipstad sedan buss
Bil - kör Inlandsvägen riksväg 26 till Lesjöfors 35 km norr Filipstad. I Filipstad, följ skylt till vandrarhem eller ICA. Esperanto-Gården ligger tvärs över vägen från ICA.
Buss - Från Kristinehamn över Filipstad till Lesjöfors går Värmlandstrafiks buss 402. Hållplats i Lesjöfors: Stiftelsevägen Esperanto-Gården.

Ring gärna 0590-30909 Lennart Svensson på EG och fråga.

Pris? Start söndagen den 6 juli med kvällsmat och avslutas den 13 juli med lunch.

Vandrarhemsstandard 2200 kr
barn t o m 14 år 1500 kr
studerande 1950 kr
Tillägg för dubbelrum, per person 700 kr
Tillägg för enkelrum (i mån av plats) 1050 kr
(Den som kommer tidigare eller avreser senare kan köpa till måltider)

Extra premie! Den som anmäler sig före 10 juni 2008 får en lärobok eller ordbok som premie!

Kurserna? Allt började 1986 i Karlskoga folkhögskola, nu har vi i egen kursgård, EsperantoGården i Lesjöfors. Kurserna är på tre eller fyra nivåer: nybörjare, fortsättning och konversation.
Vi har kultur- och nöjesprogram på kvällarna.

Möjligheter? Ungdom? - Ta med en kompis på en semestervecka i Värmland – lär ett nytt språk för vidare kontakter med världen!
Mormor- morfar- farmor-farfar? – bringa en sommarvecka med barnbarnen. Du kan också delta i en kurs eller avstå.
Mamma-pappa? – Känn glädjen av att utvecklas i språkkunskapen tillsammans med ditt barn! Det finns rika möjligheter att exempelvis promenera, cykla, fiska eller läsa

Mer info? Ring eller skicka e-post.